

Uden, 17 augustus 2020

Kenmerk: ASD/T-A/170820

Adviesaanvraag inzake voorzieningen voor visueel beperkten in de Marktstraat

Het proces

Op 16 juni heeft een eerste overleg plaatsgevonden tussen de Projectleider van de herinrichting Marktstraat, bijgestaan door zijn ontwerper en vertegenwoordigers van de ASD. Bij dit gesprek was ook een vertegenwoordiger van Visio aanwezig om ook hun deskundigheid omtrent dit onderwerp te benutten. Doel van het gesprek was om tot een advies vanuit de ASD te kunnen komen omtrent de geplande herinrichting van de Marktstraat in Uden. Deze herinrichting is ca 6 maanden vervroegd en zou nu gestart worden in juni zodat voor december 2020 alles kan zijn afgerond. Daardoor diende het adviestraject sneller dan normaliter te gaan.

In dit gesprek zijn de plannen uitgebreid toegelicht, plannen in algemene zin en specifiek omtrent de voorzieningen voor beperkten, waarbij de vraag zich toespitste op de afweging tussen het gebruik van geleidelijnen danwel gidslijnen. De gemeentelijke vertegenwoordigers hadden een duidelijke voorkeur voor gidslijnen, met name omdat

- in het ontwerp van de herinrichting geleidelijnen esthetisch minder fraai zullen zijn;
- geleidelijnen oorspronkelijk ontworpen zijn voor plaatsen waar voor visueel;
- beperkten eenvoudig een gevaarlijke situatie kan ontstaan. In een winkelstraat met gemengd voetganger- en fietsverkeer is dit minder het geval dan bijvoorbeeld op een treinperron;
- gidslijnen in tegenstelling tot geleidelijnen geen vast ontwerp kennen, waardoor esthetisch gezien een gidslijn beter in te passen is, bijvoorbeeld door gebruik te maken van “natuurlijke” gidslijnen (de rand van een gazon, een gevel, bloembakken etc).

Na de ASD-Bestuursvergadering van 16 juni heeft de Adviesraad geadviseerd om tijdens het zomerreces geen afspraken te maken met leveranciers of aannemers over het bestratingswerk voordat er overeenstemming is bereikt over het toepassen van gids- dan wel geleidelijnen.

Op 19 juni heeft de Gemeenteraad een motie aangenomen waarin de gemeente wordt opgedragen geleidelijnen in de Marktstraat aan te leggen conform het met “Drempels Weg Uden” gesloten convenant.

Daarop heeft op 1 juli overleg plaatsgevonden tussen de verantwoordelijke wethouder en projectleider enerzijds en de ASD anderzijds. Hierin heeft de ASD nog eens haar belangrijkste bezwaren tegen een gidslijn kenbaar gemaakt:

- De Marktstraat is de belangrijkste winkelstraat in Uden, een gemeente die het woord “gastvrij” graag gebruikt en dan moet dit gastvrij zeker ook gelden voor visueel beperkten. Door af te wijken van wat (inter)nationaal gebruikelijk is, wordt die gastvrijheid beperkt, want hoe moet een bezoeker weten dat hier een gidslijn de norm is.
- Bij een geleidelijn hoort aan weerskanten een vrije ruimte van 60 cm te zijn, wat bij een gidslijn niet is. Het gevoel van onveiligheid wordt hierdoor vergroot.
- Een geleidelijn is gemakkelijk herkenbaar voor zowel visueel beperkten als voor normaal zienden. Daardoor kan een slechtziende deze gemakkelijker vinden en volgen,
- Langzamerhand groeit het besef bij normaal zienden dat deze lijn vrijgehouden moet worden. Bij gidslijnen zal dit niet of veel minder het geval zijn.

Hierop stelde de gemeente voor een proefstuk neer te leggen zodat in werkelijkheid kan worden beoordeeld of gidslijnen zouden voldoen. De gemeente overweegt namelijk om, als met de ASD een akkoord kan worden bereikt over een gidslijn, de motie van de Gemeenteraad naast zich neer te leggen. Dit omdat in een maatschappij waarin iedereen mee kan doen (een “inclusieve samenleving”) eigenlijk alles zo ontworpen zou moeten worden dat inderdaad iedereen mee kan doen zonder dat exclusieve maatregelen voor bijvoorbeeld visueel beperkten nodig zouden zijn.

In het ontwerp van de Marktstraat is helaas geen natuurlijke gidslijn opgenomen. In het ontwerp is met de winkeliers afgesproken dat de bestrating vanaf de gevel over een breedte van 1 meter een andere kleur zal hebben. Dit is de ruimte die de winkeliers mogen gebruiken voor het uitstellen van goederen. En daarmee vervalt de gevel als natuurlijke gidslijn.

Afgesproken is ook dat de gemeente de ASD nog zal voorzien van gedetailleerde tekeningen waarin geleidelijnen zijn opgenomen.

Op 6 juli heeft een vervolgoverleg plaatsgevonden tussen de in het overleg van 16 juni aanwezigen. Daarin is aan de hand van gedetailleerde situatietekeningen geschetst hoe de gidslijnen zouden komen te liggen en waar nog knelpunten zijn (met name bij de Passages en tussen de bloembakken). Tevens is digitaal getoond hoe de bestrating eruit zal zien: allereerst de 1 meter brede uitstalstrook met een afwijkende steen en in een afwijkende kleur, dan een steen van 20 cm en tenslotte een 20 cm brede strook die als gidslijn zou moeten dienen.

Beoordeling proefstrook

Vertegenwoordigers van de Adviesraad hebben op 20 juli de proefstrook getest en beoordeeld en hierover diezelfde dag een voorlopige rapportage aan de wethouder gestuurd. De belangrijkste constatering waren:

- de geruwde steen is met ogen dicht (voor de zienden) niet onderscheidend en een reactie van een ter plaatse aanwezige stratenmaker was dat die bij regen heel glad zou kunnen worden;
- de geribbelde steen is wat meer onderscheidend, maar zal door iemand die niet weet dat dit een gidslijn is, niet als zodanig worden herkend;
- door het niet herkenbaar zijn van de lijnen is de kans ook groter dat bezoekers de lijnen niet als zodanig gebruiken en blokkeren door bijv een fiets;
- nadat een medewerkster van de winkel naast de uitstalstrook een standaard kledingrek van 1 meter naast de gidslijn had geplaatst, bleek de afstand tussen gidslijn en uitstalstrook te gering wat zal leiden tot botsingen en mogelijk struikelpartijen. Daarbij is het kledingrek in dit geval precies tegen de gevel geplaatst, dus in de praktijk zal het zeker voorkomen dat de uitstalstrook overschreden wordt.

Conclusie en advies

Allereerst is de ASD de gemeente en dan met name de Wethouder en Projectleider erkentelijk voor de tijd die gestoken is in het overleg en de getoonde transparantie. Men heeft pro-actief gewerkt, waardoor ons advies kan worden uitgebracht zonder onnodig tijdsverlies. De enige toezegging die nog niet is nagekomen, naar wij weten door de vakantieperiode, is het toezenden van detailtekeningen waarin de geleidelijnen zijn opgenomen.

Inmiddels heeft de ASD ook de Richtlijn Toegankelijkheid CROW bestudeerd en kan u op basis van de gesprekken met de gemeentelijke vertegenwoordigers, de door hen aangeleverde informatie, de gelegde proefstrook en de informatie vanuit Visio en CROW als volgt adviseren:

De ASD is het in beginsel volledig eens met o.a. Visio dat in een inclusieve samenleving geen exclusieve oplossingen voor bepaalde doelgroepen moeten worden gemaakt. Daarbij aansluitend hoort echter ook dat in het oorspronkelijke ontwerp al met deze verschillende doelgroepen rekening gehouden moet zijn. Helaas moeten wij concluderen dat dit niet is gebeurd, wellicht ook niet had gekund, bij het ontwerp voor de herinrichting van de Marktstraat.

Om in Uden en dan nu met name in de Marktstraat ook visueel beperkten een prettige en veilige winkelervaring te kunnen geven, adviseren wij u geen gidslijnen maar geleidelijnen toe te passen. Voor wat betreft de uitvoering van de geleidelijn adviseren wij u de tegels te gebruiken die op de Markt voor Florijn liggen (de uitvoering met 4 verhoogde ribbels) in een goed afstekende kleur.

Omtrent de locatie van de geleidelijnen houden wij ons advies vast tot wij een gedetailleerde tekening hiervan hebben gezien en beoordeeld. Wij gaan ervan uit dat dit spoedig het geval zal zijn.

Verder verwachten wij ook nog voorstellen omtrent andere aspecten van toegankelijkheid. Te denken hierbij valt aan aansluiting van de bestrating op de ingang van winkels, vrije breedte van de looproutes, straatmeubilair (plaats en soort), rustvoorzieningen incl hulpmiddelen bij gaan zitten en opstaan, voorzieningen om veilig over te kunnen steken door voetgangers en aanwijzingen voor met name fietsers omtrent hoe veilig gebruik te maken van de Marktstraat (bijvoorbeeld maximale snelheid).

Met vriendelijke groet,
Adviesraad Sociaal Domein Uden

Jan Spitters
Secretaris

Jenny Smits-Minten
Voorzitter